

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-06-000 022
Бања Лука, 8.6.2007. године

Врховни суд Р.С., у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Горјане Попадић, Драгослава Лукића, Стаке Гојковић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Б.К. С., кога заступа Љ.С., адвокат из С., против туженог С.Г. из Г., кога заступа Г.Г., адвокат из С., ради дуга, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Б.Л. број Гж-69/02 од 8.9.2004. године, на сједници одржаној 8.6.2007. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Б.Л. број Гж-69/02 од 8.9.2004. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у С. број П-22/97 од 25.6.2001. године укинута је платни налог тога суда број Пл-6/96 од 23.12.1996. године и обавезан тужени да на име дуга исплати тужитељу износ од 60.541,20 КМ, уз накнаду трошкова парничног поступка у износу од 2.766,50 КМ. Са вишком тужбеног захтјева тужитељ је одбијен.

Допунском пресудом истог суда број П-22/97 од 19.10.2001. године тужени је обавезан да исплати тужитељу законску затезну камату на износ од 36.443,90 КМ почев од 25.6.2001. године као дана пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б.Л. број Гж-69/02 од 8.9.2004. године жалба туженог је одбијена те су првостепена и допунска пресуда потврђене у досуђујућем дијелу, док је жалба тужитеља уважена тако што су првостепена и допунска пресуда преиначене у одбијајућем дијелу и тужени обавезан да тужитељу плати износ од укупно 79.541,20 КМ са затезном каматом од 25.6.2001. године и трошковима спора у износу од 3.600,00 КМ.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и предлаже да се другостепена одлука преиначи у његову корист или укине и предмет врати на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен нити се о поднесеној ревизији изјаснио Републички јавни тужилац.

Ревизија је основана.

У овој парници тужитељ захтијева да му тужени исплати дуг по основу заједничке производње бројлера у износу од 79.541,20 КМ са каматама и трошковима спора.

Наконведеног расправљања по овако постављеном захтјеву тужитеља првостепени суд је нашао утврђеним да се усменим уговором о тову пилића односно заједничкој производњи бројлера тужитељ (организатор производње) обавезао да ће туженом (кооперанту) испоручити једнодневне пилиће, храну (концентрат) за тов пилића, у потребној количини, репроматеријал те обезбиједити лијечење, кредит и превоз, а тужени се обавезао да ће у свом објекту товити пилиће и након 45 дана их испоручити тужитељу или продати у слободној продаји с тим да тужитељу накнади трошкове на име испоручене робе и репроматеријала. У току извршења уговора тужитељ је туженом 18.4.1995. године испоручио 11936 комада једнодневних пилића и храну за пилиће, али у недовољној количини, па је тужени преосталу храну набављао у тадашњој Р. С. К. и Ј.. Тужени је своју обавезу према тужитељу дјелимично испунио тако што му је испоручио 1500 комада пилића укупне тежине од 2420 кг, а на име неиспоручених пилића исплатио износ од 8.000,00 динара. Према налазу и мишљењу финансијског вјештака, сачињеног на основу пословне документације тужитеља, преостала обавеза туженог, која је доспјела 18.6.1995. године, износи 79.541,20 КМ (главница плус камата). Код оваквог стања ствари првостепени суд је закључио да је тужени у обавези да плати дуг тужитељу, али је тражени износ умањио за 19.000,00 КМ, колико је тужени платио храну за пилиће коју је набавио од фирме М. из Т., па је обавезао туженог да плати тужитељу дуг у износу од 60.541,20 КМ са каматама и трошковима поступка.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење првостепеног суда, али сматра да је тужени, с обзиром да тужитељу није испоручио уговорену количину пилића, дужан да му надокнади сав тражени износ, па је преиначио првостепену пресуду и у цијелости усвојио тужбени захтјев.

Нижестепене пресуде су засноване на погрешној примјени материјалног права.

У овој парници нижестепени судови су били дужни првенствено утврдити у каквом се правном односу парничне странке налазе, која права и обавезе проистичу из спорног уговора, да би на основу тог утврђења, примјеном одговарајућег правила материјалног права, судили о праву и о дужности које су предмет спора.

У конкретном случају не постоји писмени уговор на основу кога се могу утврдити права и обавезе уговорача. У правилу уговор не подлијеже форми ако то није одређено законом или уговором странака (члан 67. Закона о облигационим односима - "Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 3/96 и 39/03-даље: ЗОО), па предметни уговор о кооперацији није морао бити закључен у писменој форми, премда је одредбом члана 18. уговора о оснивању тужитеља од 17.12.1992. године

прописано да је тужитељ дужан са кооперантима закључити писмене уговоре о заједничкој производњи пилића.

Уговор о кооперацији (заједничкој производњи) је двострано обавезан уговор. У конкретном случају ни тужитељ ни тужени нису испунили у потпуности своје обавезе из овог уговора. Тужитељ није предао туженом довољне количине хране за пилиће, а тужени није тужитељу испоручио уговорену количину утовљених пилића. Другостепени суд полази од погрешног закључка да је тужитељ своју обавезу у цјелости испунио, за разлику од туженог који своју обавезу није испунио у потпуности. Из утврђења нижестепених судова се не може извући закључак о правима и обавезама уговорача у погледу подјеле добити и ризика. Стање списка упућује да су странке требале подијелити добит након обрачуна средстава уложених у производњу, али је изостало утврђење како је у конкретном случају та добит подијељена и да ли је уопште подијељена, те на који начин су странке регулисале питање ризика пословања (основне одредбе о томе су садржане у члановима 19. и 20. уговора о оснивању тужитеља).

Из стања списка предмета не произилази правни основ на коме тужитељ заснива свој захтјев. Нижестепени судови су пропустили да утврде правни основ тужбеног захтјева (да ли се ради о институту стицања без основа, испуњењу уговора или пак накнади штете због неиспуњења односно дјелимичног испуњења уговора). Како је основ предметног потраживања уговор, онда тужитељ има право, према ЗОО, да тражи његово испуњење или пак раскид, како би се успоставила реституција, те евентуално накнаду штете. У разлозима нижестепених одлука се не наводе прописи из којих би се могло видјети које материјално право је примијењено у овоме случају, иако су судови дужни навести те прописе у смислу одредаба члана 338. став 4. Закона о парничном поступку ("Службени лист СФРЈ", број 4/77 до 35/91, те "Службени гласник Републике Српске", бр. 17/93, 14/94 и 32/94).

Тужени је у поступку истакао приговор да због недостатка хране за пилиће није био у могућности да испуни уговор у цјелости. Из списка овога предмета произилази да је тужитељ испоручио туженом укупно 28940 кг. хране за пилиће (концентрат, смјеша, стартер и финишер). То произилази из списка коопераната које је сачинио тужитељ, а који, додуше, нису ни овјерени ни потписани. У конкретном случају било је потребно утврдити да ли је испоручена количина хране била довољна за тов предате количине пилића у периоду од 45 дана, па уколико се нађе да није, то би представљало основ за сразмјерно смањење обавезе туженог.

Ове чињенице су се требале утврдити одговарајућим вјештачењем (по вјештаку пољопривредне односно технолошке струке). Од ових чињеница, као и уговорних утаначења у вези сношења ризика и подјеле добити, зависи правилна примјена материјалног права.

Члан 262. ЗОО регулише односе поводом испуњења обавезе и посљедице неиспуњења односно неуредног испуњења. Накнада проузроковане штете због повреде уговора представља један од основних правних института ЗОО. У ситуацији кад постоји и кривица повјериоца (члан 267. ЗОО) може доћи до смањења ове накнаде. О обиму накнаде штете се одлучује примјеном одредаба

члана 266. ЗОО. При томе треба водити рачуна да на страни повјериоца не дође до стицања без основа у смислу члана 210. ЗОО, али и томе да се дужник неоправдано не доведе у привилегован положај. Уговорна одговорност за штету је таква одговорност која постоји због повреде сагласности воља уговорних страна, а досуђена накнада штете треба у потпуности надокнадити вриједност оне дужникове радње која је била предмет повријеђеног облигационог односа. Нижестепени судови нису имали у виду цитиране прописе када су доносили нижестепене одлуке.

Како због погрешног приступа у разрјешењу ове правне ствари чињенично стање није потпуно ни правилно утврђено, нема услова за преиначење побјијане пресуде. Стога је на основу члана 250. став 2. у вези са чланом 456. став 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник Републике Српске", бр. 58/03, 85/03 и 74/05) ваљало одлучити као у изреци.

Предсједник вијећа
Петар Бајић